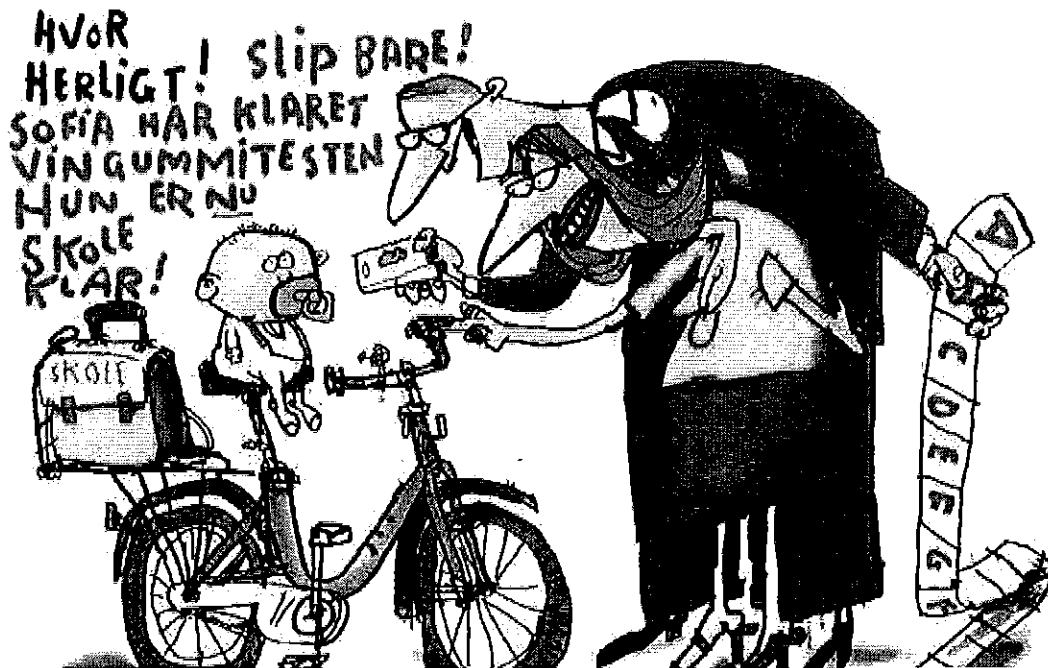

Lektor: Lad nu børn være børn!

Det bekymrer mig, at vi i stigende grad ser børn som fremtidens kapital, siger lektor Grethe Kragh-Müller

TEGNING: Jørn Villumsen
DEL

GEM TIL LISTE

Der er et stort behov for, at politikerne nu stopper op og spørger sig selv, hvad de egentlig ønsker for de danske børn.

Synet på børn har nemlig ændret sig gennem de seneste ti år, så vi i stedet for at se dem som børn, der har behov for at lege og være i nuet, måske for meget ser dem som fremtidens kapital, mener Grethe Kragh-Müller, der er cand.psych. og lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik ved Aarhus Universitet.

Hun har skrevet en lang række bøger om børn og børneliv og har netop udgivet bogen 'Kvalitet i daginstitutioner'.

»Der er grund til at bekymre sig over den måde, hvorpå vi ser på vuggestue- og børnehavebørn i dag. Vi ser ikke så meget på, hvad de er, og hvad de er optaget af netop nu i deres liv, men på, hvad de måske engang kan blive til eller kan opnå i fremtiden, hvis vi bare skubber lidt mere på. Der bør også være fokus på, hvad et godt børneliv er her og nu. Ellers kan børnene heller ikke lære noget«.

Hvorfor har vores syn på børn ændret sig?

»Internationaliseringen og den internationale konkurrence betyder, at vi er gået i en slags panik over, om vi nu kan klare os i forhold til andre lande, f.eks. Kina. I 1990'erne blev vi rystede over, hvor dårligt danske børn klarede sig i Pisa-test, og det førte bl.a. i 2007 til en ny daginstitutionslov, der lægger vægt på indlæring i dagtilbuddene. I dag er der således et langt stærkere fokus på læreplaner, test af børnene, dokumentation og evalueringer end tidligere. Dermed risikerer vi, at børnehavelivet bliver alt for meget en forberedelse til skole- og voksenlivet«.

LÆS OGSÅ Drop Pisa-hysteriet *Hvad er problemet egentlig?*

»Hvis den voksne udelukkende møder barnet med fokus på, hvad barnet skal blive til i fremtiden, vil den voksne betragte barnet på en særlig måde. Fokus vil så være kvalificering og disciplinering og opdragelse, og det har betydning for barnets muligheder for at få selvbestemmelse i forhold til sin egen situation i nutiden. Men hvad med det gode børneliv her og nu?«.

Men det er vel klogt i en globaliseret verden, at børn så tidligt forberedes på skole- og voksenliv. Det er jo virkeligheden ...

»Jo da – vi skal bestemt støtte børnene i at blive kvalificeret til at klare sig i fremtiden, men vi skal tænke over, hvordan de bedst bliver det. Det sker nemlig ikke gennem ensidigt at sætte fokus på specifikke mere akademisk orienterede færdigheder. Og børn skal også have lov til at være børn. Vi ved fra den psykologiske forskning, at hvis vi hele tiden er i relationer, hvor vi ikke er gode nok, og hvor vi hele tiden skal kunne noget mere og lære noget bedre, får vi sværere ved at udvikle os, end hvis vi er i relationer, hvor vi bliver set og anerkendt som det, vi er her og nu. Så lærer vi også dårligere. Vi ved det jo fra os selv, man behøver ikke engang gribe til forskningen«.

Prøv vingummitesten

Grethe Kragh-Müller mener, at forestillingen om, at børn bliver dygtigere i skolen, hvis vi underviser dem i vuggestuer og børnehaver, er forkert. Og hun giver ikke meget for, at børn i andre lande begynder tidligere i skolen end danske børn.

»Børn bliver ikke bedre af, at man bare starter tidligere med at undervise dem i tal og bogstaver. Sådan enkelt er det ikke. Det, vi skal se på, er børns udvikling af de grundlæggende færdigheder, de skal have for at blive dygtige i skolen. F.eks. evnen til at udskyde deres behov, altså følelsesregulering, for det er måske en af de vigtigste ting for, at børn klarer sig godt i skolen. Den såkaldte vingummitest forudsiger skolesucces bedre end intelligensprøver«.

Vingummitest?

»Det er en klassisk test af børn. Man sætter en 4-årig ved et bord og lægger en vingummi foran barnet. Så siger man til barnet, at hvis det kan vente et kvarter med at spise vingummien, får det en til. Man går sin vej og kommer tilbage et kvarter senere. En undersøgelse viser, at de børn, der kan vente med at spise vingummien – altså udskyde deres umiddelbare behov – vil klare sig godt i skolen. Jeg har gentaget forsøget i en dansk børnehave, og når man har set sådan en 4-årig, der prøver at lade være med at spise vingummien, så ved man, hvor svært det er for små børn at styre sig. Så ved man, hvor meget træning, der skal til, før de kan det, og så forstår man meget bedre, hvor vigtigt det er for børn at være sammen med voksne, der kan hjælpe dem til følelsesregulering. Netop følelsesregulering skal de lære i stedet for at lære at læse og regne«.

Kan man ikke gøre begge dele – altså både undervise dem og lære dem følelsesregulering? Kraka havde en analyse i sidste uge, som viste, at hvis man lod børn begynde i skole som 5-årige, bliver de rent faktisk dygtigere.

»Det er en problematisk analyse. Man kan ikke lære mennesket hvad som helst på et hvilket som helst tidspunkt. Lad os tage børns motoriske udvikling som eksempel: Hvis man gerne vil lære et barn at cykle, kan man da godt sætte en 1-årig op på en cykel og sige »Du bliver siddende, til du kan, ellers må du træne noget mere, så lærer du det hurtigere«. Men det er jo absurd. Vi kan godt se, at det kan den 1-årige ikke. Men man kan ikke se ind i barnets hjerne og se, hvornår det er parat til at lære at læse og skrive. Og der er det faktisk sådan, at hjernen på bestemte tidspunkter er klar til bestemte ting«.

LÆS OGSÅ Bupl om tidlig skolestart: Børn vil blive tabt på gulvet

Du siger altså, at det at undervise 2-3-årige i bogstaver og tal er spild af tid?

»Der skal en række forudsætninger til, før børn bliver i stand til at have let ved at lære at læse og skrive. Noget af det, der skal til, er de færdigheder, der udvikles i vuggestue- og børnehavealderen. Det vigtige for at klare sig godt i skolen og i livet er, at man udvikler koncentrationsevne og grundlæggende motoriske færdigheder samt en god følelsesregulering. Og der viser forskning, hvad der skal til: nære relationer til vigtige voksne, som hjælper barnet med at regulere stress, voksne, som er til rådighed, hvis barnet bliver usikkert og bange og hjælper barnet med at sætte ord på følelser. Det er vigtigere, at man bruger tiden på det, når barnet er 2 år, end at man bruger tiden på at lære dem bogstaver. Man kan da godt hænge bogstaver op i vuggestuen, men tiden er forspildt, hvis man sætter sig og lærer dem at synge alfabetsangen«.

Mindre stress og gode relationer

Grethe Kragh-Müller mener, at fokus skal være på daginstitutioner af høj kvalitet, hvis vi gerne vil gøre noget godt for børnene – og samtidig forberede dem ordentligt på at komme i skole.

»Vi skal lade være med at forveksle læring og undervisning – små børn skal lære af det, de gør, ser, hører og erfarer sammen med andre. De lærer ikke af undervisning. Og vi skal sikre vuggestuer og børnehaver af høj kvalitet. God kvalitet hænger meget tæt sammen med de relationer, som børn er i til de voksne og de andre børn. Vi ved fra forskning, at de institutioner, hvor børnene har en god tilknytning til pædagogerne, der har de mindre stresshormon i blodet. Man ved, at de udvikler sig bedre socialt og intellektuelt, og børnene har bedre relationer til de andre børn. Undersøgelser viser også, at der skal være en tilstrækkelig god normering i en daginstitution, ellers er det svært for de voksne at få en udviklende relation til børnene«.

LÆS OGSÅ Tidlig start i skolen kan få Danmark i verdenstop

Har vi så tilstrækkelig gode børnehaver herhjemme i dag i forhold til, hvad vi ønsker at opnå – nemlig skoleparate børn?

»Vi har både gode og mindre gode institutioner herhjemme. Men vi har skåret ned på normeringerne, og samtidig er der med den seneste lovgivning på området kommet en lang række administrative opgaver, som trækker de voksne væk fra børnene, sådan at de faktisk har mindre tid til at gøre det, der er den egentlige opgave: at være sammen med børnene«.

Så pædagogerne er for lidt sammen med børnene i dag på grund af lovgivningen?

»Der er noget paradoksalt i, at børn nu skal sprogstimuleres. Det bliver de jo i dagligdagen, hvis bare de voksne har tid og kommunikerer med dem. Det virker dumt at trække de voksne væk til at lave administrativt arbejde og læreplaner og sprogtest og specialtræne nogle børn i stedet for at sige, at det er alle børn, der skal have et godt miljø omkring sig med tid til at kommunikere med voksne. Kvaliteten i institutionerne risikerer i høj grad at blive forringet, hvis kontakten mellem de voksne og børnene – som har så vidtrækkende betydning for børnenes udvikling – bliver mindre«.

LÆS OGSÅ Test af helt små børn breder sig

Mener du, at det overordnet er forkert at have mål om, at vi vil lære børn noget i vuggestuer og børnehaver?

»Nej, der er ikke noget galt med et mål om at lære børn noget. Men vi har for meget fokus på læreplanerne på den måde, at det måske bliver lige lovlig meget til undervisning, og det trækker opmærksomheden væk fra den del af lovgivningen, som handler om tryghed, medindflydelse og retten til at være barn. Vi ender med at få det modsatte af det, vi ønsker, nemlig trygge, skoleparate børn«.